

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

BÜLTEN

Haziran 2017

SAYI 46

Gıda Komitesi Çalışmaları

Gıda Komitesine neden ihtiyaç duyuldu?* Komite'nin temel gündemini neler oluşturur?* Komite'de TCMB'nin rolü nedir?* Komite'nin bugüne kadarki kazanımları neler? (Sayfa 2)

Herkese Ekonomi

- Enflasyon Raporu
- Enflasyon nedir?
- Fiyat istikrarı neden önemlidir?
- Yapısal politikaların enflasyonla mücadelede yeri nedir? (Sayfa 4, 5)

Merkezin Güncesi'nden

(Sayfa 6)

Enflasyon (Haziran 2017)

%10,90

TCMB Rezervleri (23 Haziran 2017)

Brüt Döviz Rezervi
89,05 Milyar ABD Doları

Altın
18,55 Milyar ABD Doları

TCMB Faiz Oranları (15 Haziran 2017)

Geç Likidite
Penceresi TCMB
Gecelik Borçlanma
Faiz Oranı

%0

TCMB Gecelik
Borçlanma Faiz
Oranı

%7,25

1 Hafta Vadeli
Repo İhale Faiz
Oranı

%8,00

TCMB Gecelik
Marjinal Fonlama
Oranı

%9,25

Geç Likidite
Penceresi TCMB
Gecelik Borç
Verme Faiz Oranı

%12,25

Gıda Komitesi, tam adıyla "Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi", 9 Aralık 2014 tarih ve 29200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2014/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kuruldu. Yaklaşık iki yıllık bir sürenin ardından yeniden yapılanmaya giden Gıda Komitesinin sekreteryası 27 Aralık 2016 tarihinde 2016/30 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına (TCMB) devredildi.

Komite, Başbakan Yardımcısının başkanlığında Ekonomi Bakanı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı, Gümrük ve Ticaret Bakanı, Kalkınma Bakanı ve Maliye Bakanının katılımıyla TCMB'nin sekreteryasında toplanmakta.

Gıda Komitesine neden ihtiyaç duyuldu?

Geleneksel para politikası çerçevesinde, işlenmemiş gıda fiyatları dışsal şok olarak kabul edilir ve para politikasının müdahale alanı dışındadır. İşlenmemiş gıda fiyatları; üretime ilişkin belirsizlikler, mevsimsel koşullar, dış ticaret kararları ve piyasa aksaklıkları nedeniyle tüm ülkelerde zaman zaman yüksek oynaklık gösterir. Ancak, ülkemizde söz konusu oynaklık dünya ortalamasının çok üzerindedir ve sektördeki sağlıklı fiyat oluşumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Enflasyon sepeti içerisinde ağırlığı oldukça yüksek olan gıda ürünlerinin fiyatlarında oluşan aşırı oynaklık ise fiyat istikrarını olumsuz yönde etkileyerek makroiktisadi dengeleri bozmaktadır. Bu oynaklıktan en çok etkilenen grubun, gelirlerinin önemli kısmını gıda harcamalarına ayıran dar gelirli hanehalkı olması ve gıda sektörünün ekonomi genelindeki yaygın etki alanından ötürü bu konu politika yapıcıların gündeminde önemli bir yer edinmiştir.

Ülkemizde gıda enflasyonundaki yüksek seviye ve oynaklık;

- Genel enflasyon görünümünü bozmakta,
- Sağlıklı fiyat oluşumunu güçleştirmekte,
- Enflasyon belirsizliğini artırarak fiyatlama davranışını olumsuz etkilemekte,
- Enflasyon beklentilerinde katılığa sebep olmakta,
- Dolayısıyla para politikasının hareket alanını sınırlandırmaktadır.

Yüzde 8-10 bandında katılık sergileyen yıllık TÜFE artış oranlarına gıda enflasyonundan azımsanmayacak bir katkı geldiği düşünüldüğünde, gıda enflasyonunda seviye ve oynaklığın düşürülmesinin toplum refahının yanı sıra para politikası bağlamında da önemli kazanımları beraberinde getireceği ortaya çıkmaktadır.

TCMB'nin enflasyonla mücadelede benimsediği bütüncül yaklaşım çerçevesinde gıda fiyatlarındaki oynaklığın altında yatan yapısal ve dönemsel sorunların çözülmesi büyük önem taşımakta. Bu kapsamda, Gıda Komitesi, gıda enflasyonunun genel tüketici enflasyonundan belirgin olarak farklılaşmasının nedenlerinin tespit edilmesinin yanı sıra gıda ve tarım ürünlerinin;

- Kısa ve uzun vadeli arz-talep, ihracat-ithalat ve üretim-tüketim değişimleri ile bu değişimlerin ve dağıtım zincirindeki gelişmelerin fiyatlara olası etkilerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Gerekli görülmesi halinde alınacak tedbirlere ve uygulanacak politikalara ilişkin somut önerilerde bulunulması amacıyla

kuruldu.

Komite'nin temel gündemini neler oluşturur?

Gıda Komitesi'nin orta-uzun vadeli gündemi aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- **Tarımsal üretimin ve üretimde verimliliğin artırılması:** Üretimde verimliliği artıracak stratejik planlamaları yapmak, uygun teknolojilerin kullanımını yaygınlaştırmak ve teşvik etmek, üreticinin finansmana erişimini kolaylaştırmak, üretimde uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlamak, arz açıklarının oluşmasını engellemek,
- **Gözetim mekanizması kurulması:** Ürün bazlı fiyat, arz ve arz zinciri gelişmelerini yakından izleyerek risk unsurlarını fiyatlara kalıcı yansımalar oluşmadan önce tespit edecek bir gözetim sistemi (Erken Uyarı Sistemi) kurmak,
- **Dış ticaret tedbirleri geliştirilmesi:** Erken Uyarı Sistemi ile eş güdüm içerisinde çalışacak, gerektiğinde hızlı bir şekilde devreye girerek gıda fiyatlarında kısa vadeli dengelenmeyi sağlayacak, sektör dengelerini gözetken, üreticiyi koruyan, esnek bir dış ticaret mekanizması geliştirmek,
- **Lojistik altyapının geliştirilmesi:** Gıda arz zinciri üzerinde fiyat oluşumunu etkileyen nakliye, depolama, paketleme ve sınıflandırma gibi lojistiğe ilişkin alanlarda yapısal dönüşümü hedefleyen tedbir önerileri ve teşvik paketleri oluşturmak,
- **Üretici birliklerinin güçlendirilmesi:** Üreticileri ortak bir amaç çerçevesinde birleştirerek uygun pazarlara, finansmana ve gerekli diğer kaynaklara doğrudan erişimlerini sağlayacak kurumsal yapılanmayı sağlamak, söz konusu yapılanmayı sürdürülebilir kılmak, bu bağlamda üreticinin tüccara bağımlılığını azaltmak,

- **Kayıt dışı aracılığın ortadan kaldırılması:** Kayıt dışı aracılığı ortadan kaldırarak gıda arz zincirini kısaltacak yapısal adımları atmak,
- **Rekabet koşullarının iyileştirilmesi:** Sektördeki rekabet koşullarını iyileştirerek sağlıklı fiyat oluşumunu destekleyici önlemler almak.

Komitede TCMB'nin rolü nedir?

TCMB araştırma birimleri, konuya ilişkin yapısal sorunları belirleme ve çözüm önerisi getirme aşamalarında ilgili kurum ve kuruluşlarla daha yakından ve gerektiğinde dar dairede çalışmaktadır. Bu şekilde;

- Sorunların altında yatan iktisadi faktörlerin daha derinlemesine çalışılması,
- TCMB araştırma birimlerince takip edilen reform önerilerinin fiyat istikrarı bakış açısı ile (ve diğer kurumların da hassasiyetleri gözetilerek karşılıklı müzakere çerçevesinde) tasarlanması,

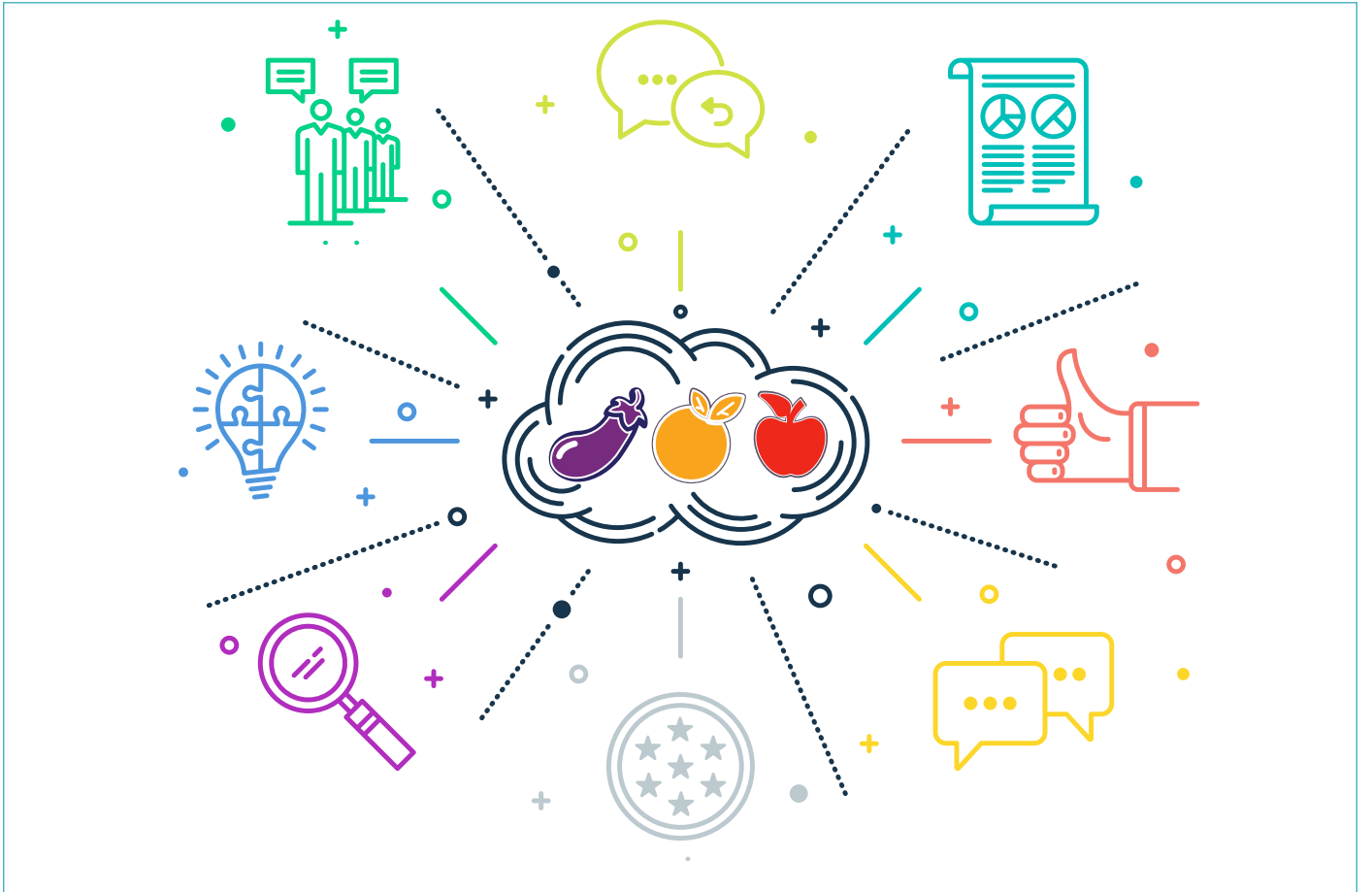
(iii) Gerekli teknik alt yapı çalışmaları için yeterli zaman ve kaynak ayrılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda TCMB, gıda ürünlerinde fiyat oluşumu konusundaki uzun vadeli kurumsal birikimi çerçevesinde gıda fiyat gelişmelerinin izlenmesi ve önceliklerin belirlenmesinde yönlendirici rol oynar. Sekreteryaya görevi çerçevesinde Komite üyesi icracı Bakanlıkların Komite kapsamındaki çalışmalarına dâhil olur, alınan kararların hayata geçirilme sürecini takip eder ve yapılan düzenlemelerin etki analizlerini gerçekleştirir. Bir yandan da uluslararası gelişmeleri takip ederek, yurt dışı arz ve fiyat gelişmeleri kaynaklı şokları zamanlı bir şekilde gözlemlemek ve gerekli raporlamaları yapmakla yükümlüdür.

Komitenin bugüne kadarki kazanımları neler?

Bugüne kadar gerçekleştirilen Gıda Komitesi çalışmalarından önemli kazanımlar elde edildi. Öncelikle, gıda enflasyonuna ve gıda fiyatlarının genel enflasyon üzerindeki etkilerine ilişkin kamuoyunun her kesiminde yüksek bir farkındalık oluşturuldu. Bunun yanı sıra, gıda piyasasında sağlıklı fiyat oluşumunu engelleyen ve tarım sektöründe üretkenliği sınırlandıran faktörlere ilişkin kamuoyu nezdinde derinlikli ve zengin içerikte bir tartışma platformu oluşturuldu. TCMB'nin de katkısıyla paydaşlar arasında çözüm odaklı bir iş birliği süreci geliştirildi. Ayrıca, burada oluşan deneyim ve sinerjinin yapısal sorunların olduğu diğer sektörlerde de benzer çözüm arayışları için örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

Yakın zamanda hayata geçirilen kısa vadeli dış ticaret tedbirleri, üretici örgütlerini güçlendirecek ve tedarik zincirindeki lojistik süreçleri iyileştirecek teşviklerin yanı sıra üretimde verimliliği artıracak tarımsal finansman çözümlerinin geliştirilmesi ile desteklenecek.

ENFLASYON RAPORU

Enflasyon hedeflemesi rejimi çerçevesinde TCMB'nin temel iletişim aracı üç ayda bir yayımlanan Enflasyon Raporu'dur. Enflasyon Raporu, her yıl önceden duyurulan bir takvim çerçevesinde ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında yayımlanmakta olup Rapor'un genel değerlendirmesi Başkan ve diğer PPK üyelerinin katıldığı bir basın toplantısı ile kamuoyuna sunulur. Rapor'da enflasyon ve genel makroekonomik gelişmeler kapsamlı olarak ele alınır ve enflasyonu etkileyen unsurların genel değerlendirmesi yapılır.

Enflasyon Raporu'nda TCMB'nin orta vadeli öngörülleri ve sayısal enflasyon tahminleri de yer alır. Başlangıçta 18 ay için verilen tahminler, 2007 yılında iki yıllık bir zaman dilimini kapsayacak şekilde sunulmaktayken 2008 yılı Nisan ayından itibaren tahminlere, alternatif senaryolara göre üretilen tahminler de eklenmiş ve tahmin ufku üç yıla çıkarılmıştır. Böylelikle ekonomik birimlerin daha uzun vadeli bir bakış açısı ile karar alabilmeleri ve öngörülerinin artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca Rapor, gelecekte uygulanacak politikalara ilişkin sinyaller içermesi

bakımından da önem taşımakta olup önemli bir şeffaflık ve hesap verme aracıdır.

TCMB, 2017 yılının ikinci çeyreğine ilişkin Enflasyon Raporunu (2017/II) 28 Haziran 2017 tarihinde yayımlamış ve Raporda 2017 yıl sonu için enflasyon öngörüsünü yüzde 8,5 olarak belirtmiştir. 2017 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin Enflasyon Raporu 1 Ağustos 2017'de, dördüncü çeyreğe ilişkin Enflasyon Raporu ise 1 Kasım 2017 tarihinde yayımlanacaktır.

Enflasyon Raporları için lütfen tıklayınız.

Enflasyon nedir?

Enflasyon, bir ekonomideki mal ve hizmetlerin fiyatlarında gözlenen sürekli ve birçok ürünü kapsayan artışı ifade eder. Enflasyon ortamında, belli bir miktar para ile alınabilecek mal miktarı azalır ve dolayısıyla Türk lirasının değeri düşmüş olur. Yüksek enflasyon, ekonomik birimlerin yatırım, tüketim ve tasarruf kararlarını etkiler. Enflasyon oranı, birimlerin bu kararlarını verirken dikkate almayacakları kadar düşük ise ve bu düşük enflasyon sürdürülebiliyorsa, o ekonomide fiyat istikrarı sağlanmış demektir.

Fiyat istikrarı neden önemlidir?

Ekonomide karar alan tüm birimler, yatırım ve tüketim kararlarını alırken görece fiyat değişimlerini daha kolay ayırt ederler ve sağlıklı karar almalarına imkân verecek daha fazla bilgiye sahip olurlar. Fiyat istikrarının sağlandığı ortamlarda, yüksek enflasyonun yarattığı belirsizlik büyük ölçüde giderilmiş olur. Ekonomi

politikalarının temel amacı bireylerin ekonomik refahının artırılmasıdır. Fiyat istikrarının sağlandığı bir ortamda, tüm ekonomi birimleri kararlarını daha sağlıklı şekilde alabilir, sürdürülebilir büyüme sağlanır, ekonomik istikrar ve toplumsal refah artar.

Yapısal politikaların enflasyonla mücadelede yeri nedir?

Enflasyon iktisat yazınında parasal bir olgu olarak tanımlanmakla birlikte, enflasyonla mücadelede geleneksel para politikası araçları kullanılarak enflasyon hedefine ulaşılmasını zorlaştıran çeşitli yapısal unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar fiyat şoklarının sıklık ve şiddetini artırmanın yanı sıra enflasyondaki katılık ve kalıcılıkları beslemektedir. Dolarizasyon, rekabet koşulları, verimlilik, ithal girdi kullanım yoğunluğu, vergilendirme, kontratlar gibi unsurlar parasal aktarım mekanizmasının etkin işlemlerini engelleyerek enflasyonla mücadelede para politikasının etkinliğini sınırlandıran yapısal unsurlar arasında yer almaktadır. Söz konusu unsurların

bertaraf edilmesi amacıyla yapısal politikaların tasarlanması kurumlararası eşgüdümün etkin bir şekilde sağlanmasını gerektirmektedir. Ayrıca, Türkiye ekonomisine dair büyüme, verimlilik, işgücü piyasaları, dış ticaret, ödemeler dengesi ve kamu maliyesi ile beşeri sermaye yatırımları, ARGE yatırımları, altyapı yatırımları, girişimcilik, eğitim ve göç gibi başlıklara ilişkin yapısal konularının fiyat istikrarı ve para politikası perspektifinden analizinin gerçekleştirilerek sorunlara ilişkin çözüm önerileri üretilmesi ve uygulamaya konması da enflasyonla mücadelede katkı sağlayacaktır.

Merkezin Güncesi'nden

Lisanslı depoculuk sistemi fiyat istikrarına nasıl katkı sağlıyor?

Semih Tümen
(Yapısal Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürü),
Hüseyin Songül
(Merkez Bankası Uzmanı)
15.06.2017

"Lisanslı depoculuk ve ürün ihtisas borsacılığı sistemi, uzun süre saklanabilen ve standardize edilebilen hububat, baklagiller, fındık, zeytin ve zeytinyağı gibi tarım ürünlerinin depolanmasına ve derin bir piyasada ticaretine imkân tanımakta. Söz konusu sistem üreticiler, tüccarlar, sanayiciler ve araçların yanı sıra bankaları, sigorta şirketlerini ve yatırımcıları bir araya getiren gelişmiş bir ticaret platformu olarak işlev görmektedir. (...) Lisanslı depoculuk sisteminin etkin bir şekilde çalışmaya başlamasının saklanabilir ürünlerde sağlıklı

fiyat oluşumunu desteklemek suretiyle gıda enflasyonu üzerinde olumlu etki yapacağı değerlendirilmekte. Burada iki temel mekanizma söz konusu. Birincisi, lisanslı depoculuk sayesinde çiftçinin finansmana erişiminin kolaylaşması ve ortadan kalkan finansman kısıtları sonrasında tarımsal üretim verimliliğinin artması, dolayısıyla ürün arzında sürdürülebilir artış sağlanması. Arzdaki sürdürülebilir artış saklanabilir ürünlerde son dönemde belirginleşen ithalat eğilimini azaltacak ve dolayısıyla söz konusu ürünlerin fiyatlarında kur şoku kaynaklı etkileri zayıflatacak. İkinci mekanizma ise artan depolama kapasitesi sayesinde ürünün zamanlama ve miktar olarak dengeli şekilde piyasaya sürülmesinin yanı sıra depolamada kayıt dışılığın azaltılması neticesinde arz/ fiyat oynaklığının azalması ve piyasada öngörülebilirliğin artması. Bu iki temel mekanizma sayesinde saklanabilir ürünlerde sağlıklı fiyat oluşumunun sağlanması, söz konusu ürünlerin maruz kaldığı kalıcı ve süreklilik arz eden fiyat şoklarını da makul boyutlarda tutacak."

Giyim ve ayakkabı grubu ağırlık yapısındaki değişimin enflasyon ana eğilimine etkisi

Fethi Ögüncü
(Kıdemli Ekonomist),
Mustafa Utku Özmen
(Ekonomist)
06.06.2017

"Bilindiği üzere, giyim ve ayakkabı ürünleri, tüketicilerin ihtiyaçları doğrultusunda, mevsime göre piyasaya arz edilmekte. (...) Değişken ağırlık sisteminde mevsimsel ürünlerin endeks içinde aldıkları göreceli pay aydan aya değişmekteydi. Ancak, yapılan yöntem değişikliği ile birlikte, endekste yer alan mevsimsel ürünlerin göreceli ağırlıkları yıl içinde artık değişmeyecek.

Bu etki özellikle giyim ve ayakkabı ürünleri için önem arz ediyor. Çünkü giyim grubu fiyatlarındaki mevsimsellik, taze meyve ve sebzeyle kıyasla daha düzenli bir yapı sergilemekte. Bu nedenle, giyim grubu yıllık enflasyonunda değişen mevsimsellikten kaynaklanan baz etkilerine daha az rastlanmakta. Ancak, yöntemsel farklılık gereği, değişken ve sabit ağırlıkla hesaplanan giyim ve ayakkabı fiyat endeksleri aynı mevsimsel yapıyı (aynı aylık değişim oranlarını) taşımamakta. Bu nedenle, yalnızca bu yılla özgü olarak, giyim ve ayakkabı grubu yıllık enflasyonunda yöntem değişikliğinden kaynaklanan belirgin baz etkileri gözlenecek. Bunun, çekirdek enflasyon göstergelerinin ana eğilimine de önemli etkileri olacak. 2018 yılından itibaren ise bu mekanik etki ortadan kalkacak."

Yayın Kurulu

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü:
Hakan Atasoy

Yayın Kurulu:
Memet Taşkın, Canan Binal
Yılmaz, Sevgi Serpil Atalay
Güven, Çiğdem Karataş, Feriha
Bulut, Merve Bozkurt, Özge
Kalmış

Türkiye Cumhuriyet Merkez
Bankası
İletişim ve Dış İlişkiler Genel
Müdürlüğü
Anafartalar Mah. İstiklal Cad.
No: 10 06050 Ulus Altındağ
Ankara
TCMB'nin ücretsiz yayınıdır.

Sayı: 46 / Haziran 2017

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından üç ayda bir yayımlanmaktadır.

Sosyal Medya

[f](#) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
[t](#) @Merkez_Bankasi / CentralBank_TR / @TCMBBlog
[in](#) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
[You Tube](#) TCMerkezBankasi

MERKEZİN GÜNCESİ

[flickr](#) Merkez_Bankasi